

Aktivointisuunnitelmat nuorille aikuisille Espoon aikuissosiaalityön ja TE-toimiston yhteistyönä

Anni Paavola & Vesa Setälä
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2019

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Espoon aikuissosiaalityö laatii yhteistyössä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa aktivointisuunnitelmia nuorille aikuisille aktivointisuunnitelman laatimistilaisuuksissa. Nämä tilaisuudet ovat vuoden 2018 alussa alkanut yhteistyömalli aikuissosiaalityön ja TE-toimiston välillä. Työmallin tavoitteena on, että nuoren aikuisen elämäntilannetta arvioitaisiin yhdessä moniammatillisesti ja aktivointisuunnitelma laadittaisiin mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

Aktivointisuunnitelmien ympärille rakentuvan yhteistyömallin tutkiminen on ajankohtainen aihe monelta suunnalta tarkasteltuna. Työllisyydestä on tullut entistä enemmän sosiaalipoliittinen tavoite, joka näyttäytyy vahvasti sosiaalityössä. Aktivointipolitiikan tavoitteena on, ettei työttömänä olevan toimeentulo perustu pitkiä aikoja sosiaaliturvan varaan, vaan henkilö palaisi mahdollisimman pian palkkatyöhön. Aktiivipolitiikan vastaparina voi kuitenkin nähdä työllistymisen merkityksen henkilön elämänhallinnalle ja tulevaisuudelle.

TARKOITUS

Käytäntötutkimuksemme tarkoitus oli kuvata tilaisuuksissa tapahtuvaa moniammatillista yhteistyöprosessia, asiakkaan kohtaamista sekä yhteistyön tuottamaa lisäarvoa aktivointisuunnitelman laadinnassa.

AINEISTO JA ANALYYSI

Osallistuimme kahteen aktivointisuunnitelmien laatimistilaisuuteen loppuvuodesta 2018. Keräsimme tutkimusaineiston havainnoimalla yhteensä 17 asiakastapaamista, joissa aikuissosiaalityön sosiaaliohjaaja ja TE-toimiston asiantuntija työskentelivät työparina.

Lähtökohtana oli etnografinen tutkimus, jolle on ominaista, että aineisto kerrostuu kun siitä tehdään tulkintoja ja tulkinnat synnyttävät uusia oivalluksia. Analyysi rakentui havainnointipäiväkirjojen puhtaaksikirjoittamisesta, yhteisestä reflektoinnista sekä kirjoitusten tarkastelusta sisällönanalyysin keinoin. Aineiston luokittelussa haimme tapaamisille ja vuorovaikutukselle ominaisia yhtymäkohtia ja eroavaisuuksia.

TULOKSET

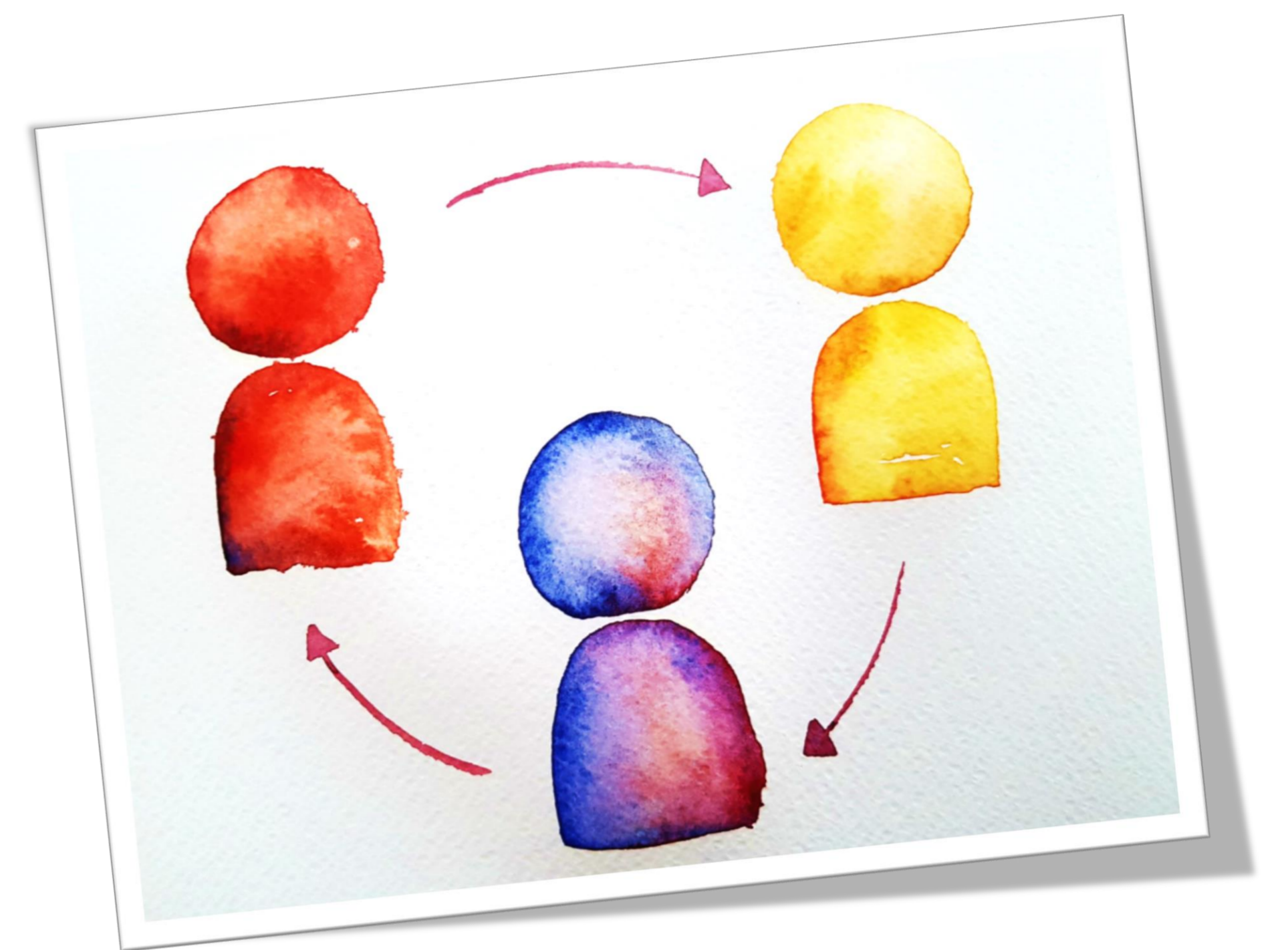
Tulokset kuvaavat moniammatillisen yhteistyön toimivuutta ja sen tuottamaa lisäarvoa aktivointisuunnitelmaa laadittaessa. Tulokset ilmentävät myös millaiseksi asiakkaan kohtaaminen lyhyessä tapaamisessa muotoutui ja millaiset vuorovaikutuksen keinot sekä rakenteelliset tekijät kohtaamiseen olivat vaikuttamassa.

Moniammatillinen yhteistyö

- 1) Yhteistyö oli toimivaa. Yhteinen ihmettely ja konsultointi sekä tarvittaessa toisen osapuolen kyseenalaistaminen mahdollistivat monipuolisemman ymmärryksen ja uuden tiedon tuottamisen. Avoin keskustelu edesauttoi myös asiakkaiden osallistumista.
- 2) Työntekijöiden yhteistyöstä ja keskinäisestä tuesta syntyi kuva jaetusta asiantuntijuudesta.

Asiakkaan kohtaaminen

- 1) Asiakkaat saivat tilanteeseensa kokonaisvaltaista kartoitusta ja palveluohjausta. Asiakkaat kohdattiin avoimesti ja heidän tilanteista oltiin aidosti kiinnostuneita.
- 2) Kohtaamista kehystivät reunaehdot, kuten rajallinen aika ja tavoite saada suunnitelma laadituksi, joilla oli vaikutuksensa vuorovaikutukseen. Reunaehdoista pyrittiin kuitenkin joustamaan mahdollisuuksien mukaan.

IDEOITA KEHITTÄMISEEN

Käytäntötutkimuksemme pohjalta esitämme seuraavia ideoita mahdollista jatkokehittämistä varten:

- 1) **Sanoittaminen:** aktivointisuunnitelman tarkoitusta, tietojen kirjaamista sekä työntekijöiden rooleja voisi sanoittaa asiakkaalle vielä aktiivisemmin.
- 2) **Asiakkaan osallisuuden vahvistaminen:** Asiakkaalle voisi pyrkiä antamaan enemmän aikaa ja tilaa sanoittaa omaa tilannettaan ja toiveitaan. Tilaan asettumiseen olisi hyvä kiinnittää huomiota, kuten tasavertaista vuorovaikutusta tukevaan istumajärjestykseen.
- 3) **Yhteistyömallin laajentaminen?** Kelan asiantuntija voisi toimia yhteistyökumppanina. Asiantuntijaa voisi esimerkiksi pyytää tilaisuuksiin päivystämään konsultointia varten.

LÄHTEET

Hämeenaho, Pilvi & Koskinen-Koivisto, Eerika (2014) Etnografian ulottuvuudet ja mahdollisuudet. Teoksessa Pilvi Hämeenaho & Eerika Koskinen-Koivisto (toim.) Moniulotteinen etnografia. Helsinki: Ethnos ry. 7–31.

Keskitalo, Elsa & Karjalainen, Vappu (2013) Mitä on aktivointi ja aktivointipolitiikka? Teoksessa Elsa Karjalainen ja Vappu Karjalainen (toim.) Kaikki työuralle! Työttömien aktiivipolitiikka Suomessa. Helsinki: THL. 7–18.

Lappalainen, Sirpa (2007) Havainnoinnista kirjoitukseksi. Teoksessa Sirpa Lappalainen, Pirkko Hynninen, Tarja Kankkunen, Elina Labelma & Tarja Tolonen (toim.) Etnografia metodologiana: Lähtökohtana koulutuksen tutkimus. Tampere: Vastapaino. 113–133.